

3. Örökzöldek

Feketefenyő (*Pinus nigra*)

Ezt a fajt a Festeticsek korában telepítették a nyugati-véerdőben parképítészeti céllal. Hazánkban nem őshonos, telepített állományi azonban mindenütt előfordulnak. Mind a hőséget, mind a téli fagyot, sőt a légszennyeződést is jól viseli és a talajjal szemben is igénytelen.

Törzse egyenes, hengeres. Színe szürkés-barna.

Kérge vastag rétegekben hámlik. Akár 30 m magasra is megnő. A **levelek** csúcsa hegyes. Szélük fogas, színük sötét zöld vagy zöld. Örökzöld. 8-15 cm-es, vastag, merev tűlevelei a rövidhajtásokon kettesével állnak. A levél igen erőteljes, többnyire kissé görbült, merev, keresztmetszete lapos, félkör alakú. A 2 tűlevél tövét közös hártvas burok öleli. Élettartama 4-8 év. A levelek a törpehajtással együtt válnak le.

Virágzata toboz. A porzós virágok hengeresek, sárgák, a tobozvirágzatok magánosak, pirosak, 2-3-asával állnak. **Termése** hengeres alakú toboztermés. A tobozok rövid kocsányúak, kúpos-tojásdadok 5-8 cm hosszúak, oldalt állók, vagy lecsüngők. A pajzs rombusz alakú, kiemelkedő, okkersárga, a keresztrom élesen kiemelkedik, a köldök jól látható, barna. A magok tojásdadok, szürkék. Tobozát "nagy rózsatoboz" néven ismerik.

Tiszafa (*Taxus baccata*)

A párás klímájú, üde termőhelyeket szereti, elsősorban meszes alapközeten. Tipikusan árnytűrő fafaj, de teljes megvilágításban is megél, ilyenkor viszont gyorsabban nő.

Törzse csavarodott, göcsörtös. Felszíne sima vagy cserepes, színe rozsdabarna. Szürke foltokkal és csíkokkal tarkított. **Kérge** a platánokéhoz hasonlóan vékony, szabálytalan foltokban válik le, amelyek szürkés-vagy vörösesbarna színűek.

Koronája széles kúp alakú. **Levelei** egyszerűek, tű alakúak, állásuk fésűs állásuk fésűs. A levelek válla keskenyedő, csúcsa hegyes. Szélük ép, színük sötét zöld vagy zöld. Örökzöld. **Virágzata** toboz. Virága sárga. A virágok már a nyílást megelőző év júliusában kialakulnak. A virágok a pikkelylevelek tövében helyezkednek el. **Termése** gömbölyű álbogyó, piros színű. A magok különálló, melyeket csúcsán nyitott, húsos, piros magköpeny (arillus) fed. Tipikusan kétlaki faj, azaz külön-külön egyedek nyílnak a porzós és a termős virágai, ezért csak a nőivarú egyedek látjuk ősszel a piros magköpenyes magokat. Magját madarak és kisméltók terjesztik. A piros magköpeny kivételével a növény valamennyi része (még a fűrészpor és a pollenje is) taxin nevű alkaloidot tartalmaz, amely az ember és a páratlan ujjú patások (különösen a lovak) szervezetébe kerülve halálos mérgezést okozhat. Ugyanakkor a páros ujjú patások (pl. az őz és a szarvas) különösebb mérgezési tünetek nélkül hántják e faj törzsét, rágják hajtását. A kivonatából előállított taxol az utóbbi évtizedben vált fontossá a rákos betegségek elleni küzdelemben.

Erdei fenyő (*Pinus sylvestris*)

Nyitvatermő, egylaki fa. Hazánkban is őshonos. Előfordulása mérsékelt éghajlatú területeken, dombvidékeken vagy hegyvidékeken, tűlevelű erdőkben jellemző.

Törzse egyenes, hengeres. Felszíne repedezett, színe vöröses-barna.

Koronája keskeny kúp alakú. Ágai vízszintesen állnak. A **levelek** csúcsa hegyes. Szélük ép fűrész, színük kékes-zöld. Örökzöld. A tűlevél 4-7 cm hosszú, merev, legtöbbször jól láthatóan csavarodott. Keresztmetszete félhold alakú, kissé lapos.

Virágzata toboz. **Termése** hengeres alakú vagy tojásdad alakú toboztermés barna színű. Két év alatt érik be. Hosszúcs szárnyas magja pettyezett. A leveleiből kivont illóolajat széles körben használják. Antiszeptikus, különösen jó hatással van a légutakra. Emésztőszervi panaszok esetén is hatásos.

A fenyőfélék közül leginkább az erdeifenyőt használják fel gyógyászati célokra. Az erdeifenyő fiatal hajtásaiból, rügyeiből és éretlen tobozaiból általában gyógyteát illetve szirupot készítenek. A tea alkotóelemeiként vagy csak a fenyőlevelek és zsenge tobozok szerepelnek, vagy más növények részeit is felhasználják (pl. torma gyökere).

Rügyét, hajtását valamint tobozát sokszor alkalmazzák reumás betegeknek szánt gyógyfürdő készítéséhez, de levelekből, hajtásokból alkotott pálinkás kivonataik gyomorerosítóként és étvágyjavítóként is megállják a helyüket. Az erdeifenyő illóolajai számos olyan hatással bírnak (fertőtlenítő, gyulladáscsökkentő, antibakteriális, köptető, bőrvörösítő és egyebek), mely hatékonyvá teszi azokat légzőszervi megbetegedések és mozgásszervi problémákkal szemben.

